

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 14/1502

Vår ref.: 602.1/KOL

Ås, 27.11.2014

Høringsuttalelse - Forslag til ny forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket

Det vises til høring datert 01.10.2014.

Norsk Landbruksrådgiving (NLR) er en medlemsorganisasjon for norske bønder med 39 lokale rådgivingsenheter over hele landet og en sentralenhet på Ås. Totalt er det ca 25 000 medlemmer innen jordbruk/gartneri og ca 10 000 medlemmer innen avd HMS. Rådgivingsenhetene arbeider med rådgiving på mange felt, i hovedsak innenfor agronomi, landbruksbygg, maskinteknikk, hydroteknikk, veksthus, HMS, næringsutvikling, økonomi, klima og miljø. Dessuten gjennomføres en rekke lokale forsøk, de fleste forsøkene gjennomføres i samarbeid med Bioforsk.

NLR ser nødvendigheten av en endring av gjeldende BU-forskrift i tråd med overenskomst i jordbruksoppgjørene de senere år. Samtidig er det ønskelig å opprettholde kontinuitet i budskapet til bygdenæringene, og en størst mulig visshet om hvilke offentlige bidrag som er tilgjengelige for bedrifter i landbruket.

Noen kommentarer til utkastet og endringsforslagene:

Forskriftens navn –

«midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket» er presist og beskrivende i forhold til formål. Begrepet *bygdeutvikling* med avledede «BU-midler» er på den annen side svært innarbeidet hos målgruppen. En mulighet kan være å beholde *bygdeutviklingsmidler* som et samlebegrep i forskriften for både bedriftsretta og andre midler til fremme av landbruksbasert næringsutvikling.

Målgruppe -

NLR ser det som hensiktsmessig at det tas inn en presisering av hvem som kan være kvalifiserte søkere og mottakere av midlene. Videre vil et krav om registrert foretak (organisasjonsnummer) være konsistent med kravene i Innovasjon Norges elektroniske søknadsskjema.

Viktigheten av økonomistyring ved investeringer –

Innenfor tradisjonelt landbruk, har kompleksitet og volum i hver enkelt utbygging økt kraftig de senere år. Evnen til risikohåndtering og god styring under og i de tidlige årene etter ferdigstilling av nybygg er svært avgjørende for å oppnå lønnsomhet og bærekraftig drift.

NLR erfarer at det i norsk landbruk er etablert gode systemer for produksjonsstyring, men i mindre grad for økonomistyring. Selv på større bruk er gjerne skatteregnskap eneste form for regnskap, og driftsplaner som utarbeides i forbindelse med utbygging blir i liten grad revidert og brukt som styringsredskap i årene etter utbygging. NLR mener mer aktiv økonomistyring er påkrevet i årene etter utbygging. Det kan oppnås ved bruk av driftsregnskap som sammenholdes med driftsplan for å analysere oppnådde resultater.

Driftsplaner må bli dynamiske verktøy som er lette å oppdatere ved behov for endret kurs i drifta. Slik kan styringsevnen økes og risikoen reduseres på hver enkelt gård. Ved bruksutbygging reduseres dermed risikoen også for bankene (herunder Innovasjon Norge). Om forskriften tydeliggjør både krav om og effekten av god økonomisk styring, kan det også bidra til å skape grobunn for mer aktiv bruk av reelle driftsøkonomiske data i norsk landbruk generelt.

NLR erfarer videre at den kontrollen bonden som tiltakshaver har over selve byggeprosessen er av varierende kvalitet. Manglende kontroll fører lett til uforutsette kostnadsoverskridelser, manglende framdrift i byggearbeidene og tilfeldige tidspunkt for når fakturaer blir sendt til tiltakshaver fra byggmester og entreprenør. NLR er kjent med at både banker og noen av Innovasjon Norge sine fylkeskontorer krever at det benyttes kompetent byggeleder i større byggeprosjekter.

En mulig tilnærming er at forskriften stiller et formelt krav til å ta driftsregnskap og planverktøy i aktiv bruk, en annen tilnærming er om brukeren gis økonomiske incentiver. Det gjelder også planlegging og oppfølging av selve byggefasen i utbyggingsprosjektene. NLR mener det er ønskelig og formålstjenlig å få dette inn i forskriften. For det første må det gjelde alle søkere. For det andre har Innovasjon Norge og Fylkesmannen bare i varierende grad og ofte i runde formuleringer kommunisert slike krav i sine retningslinjer til søkere.

Utmåling av støtte –

Raske endringer i kostnader for bygninger og teknisk utstyr gjør kronesatser for utmåling av støtte svært statisk og lite tilpasset endringer i byggemarkedet. NLR støtter derfor foreslått oppheving av øvre grense for beløp til investeringstilskudd målt i kroner.

At det gis tilskudd ut fra faktiske kostnader bør etter NLRs syn presiseres til også å omfatte medregna egeninnsats. Dette etter timeliste.

§3 beskriver følgende underpunkt «*kan det gis tilskudd til inntil xx prosent av kostnadene, begrenset oppad til xx prosent av godkjent kostnadsoverslag for tiltaket.*» Er det behov for avgrensinger utover «*kan det gis tilskudd begrenset oppad til xx prosent av godkjent kostnadsoverslag for tiltaket.*»?

Innovasjon Norge har et generelt krav til utløsende effekt i prosjekter de skal medfinansiere. NLR mener det er viktig at et slikt krav ikke tolkes i retning av å ekskludere og straffe søkere med god økonomi. Tilskudd må være vesentlig, men

ikke nødvendigvis en absolutt forutsetning. For å sikre tilsiktet skjønn med vurdering av grad av utløsende effekt, kan dette med fordel framgå av forskriften.

Ved endring i utmålingssatser er det alltid spørsmål om man skal utmåle den sats som gjaldt på søknadstidspunktet, eller den som gjelder på vedtakstidspunktet for tilsagn. NLR mener det er rimelig å slå fast i forskriften at det er vedtakstidspunktet som avgjør utmålingssats. Dette vil også harmonisere med at omsøkte prosjekter ikke skal iverksettes før søknad er avgjort.

Krav til søknaden og regionale retningslinjer –

Kvalifisert utredning og planlegging kan etter NLRs erfaring ikke undervurderes hva gjelder konsekvenser for risiko og økonomien både i prosjektperioden og i påfølgende drift. NLR mener følgelig det er hensiktsmessig å presisere at søknader skal være avgjort før prosjekter settes i gang. Her har det vært litt ulike måter å praktisere dette på, og det kan ha skapt uheldig presedens og medført svikt i beslutningsgrunlaget hos søkere.

Oppfordringen til utredning og plan kan ytterligere underbygges slik det i noen fylker er gjort, ved at Innovasjon Norge etter regionale føringer gir tilskudd til utredningsprosjekt (tilskudd kr 20 - 25 000,-) også innen tradisjonelt landbruk.

Det har i flere år vært utført betydelige arbeider både nasjonalt og regionalt, med formålet å øke bruken av tre i landbrukets driftsbygninger. Enkelte av Innovasjon Norge sine fylkeskontorer har premiert prosjekter som bruker mye trematerialer og trekonstruksjoner gjennom øremerkede tilskudd. NLR ønsker å stille spørsmålet om dette tiltaket burde vært løftet opp på nasjonalt nivå.

Regionale retningslinjer for disponering av bygdeutviklingsmidler gitt gjennom Fylkesmannen i samarbeid med «partnerskapet» innen landbruk, har etter NLRs erfaring i praksis fått større konsekvenser for faktiske tildelinger, enn den generelle forskriften. Dette er positivt i den forstand at myndighetsutøvere lokalt og i regionen får et aktivt forhold til bygdeutvikling. På den annen side kan det forårsake uforholdsmessige forskjeller i rammebetingelser for investeringer på respektive sider av en fylkesgrense.

Avslutningsvis vil NLR si seg enig i at det er ønskelig med en klar og utvetydig forskrift. Samtidig må en være klar over at en absolutt uttømmende definisjon av kvalifiserte prosjekter, kan føre til rigid saksbehandling og ekskludere prosjekter som faktisk gagnar forskriftens formål. I så henseende kunne en åpning for «andre tiltak» f.eks. etter særskilt vurdering av høyere instans, kanskje Innovasjon Norges klagenemnd, være ønskelig.

Med vennlig hilsen

Kåre O. Larsen

Avdelingsdirektør Norsk Landbruksrådgiving